

Datum
2019-03-29
Ert datum
2018-12-20

Dnr
2019/013
Er ref
U2018/04199/UH

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten
103 33 STOCKHOLM

E-post: u.remissvar@regeringskansliet.se

Ang. Remiss av betänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har fått Remiss av betänkandet *Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)* av Utbildningsdepartementet för yttrande. Tillväxtanalys har tagit del av betänkandet och lämnar nedan kommentarer på de delar som ligger inom myndighetens kompetensområde.

Sammanfattning

Vi instämmer till stora delar i utredningens analys och tillstyrker inriktningen för utredningens förslag i avsnitt 3.6.1, 3.6.3, 3.6.4, 3.6.6, 3.6.7 och 3.6.8 samt avsnitt 4.4. Vi anser dock att förslagen kan utvecklas för att göra det tydligare att ett viktigt syfte med lärosätenas internationaliseringsarbete är att bidra till näringslivets kompetensförsörjning och behoven på den svenska arbetsmarknaden.

Vi har inga invändningar mot förslaget i avsnitt 3.6.2 En utvecklad och stärkt utlandsorganisation.

Regeringen bör överväga att ge Forskarskattenämnden i uppdrag att föra register över ansökningar om skattelättnaden för vissa utländska experter och nyckelkompetenser (den så kallade expertskatten) så att den kan följas upp och utvärderas.

Dessutom bör regeringen även beakta resultaten i de studier som nyligen gjorts av Tillväxtanalys inom ramprojektet *Vad kan staten göra för att underlätta kunskapsintensiva industriers attraktion av internationell kompetens?*. Bland annat bör regeringen följa upp hur lärosätenas internationaliseringsarbete bidrar till att attrahera högkvalificerad arbetskraft till svenskt näringsliv.

Det behövs mer kunskap om hur lärosätenas internationaliseringsarbete bidrar till näringslivets kompetensförsörjning

För en liten, kunskapsintensiv och öppen ekonomi som Sverige är tillväxt och konkurrenskraft beroende av tillgången på humankapital. Rekrytering av utländsk högt kvalificerad kompetens kan bidra till innovation och internationalisering.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund
Postadress
Studentplan 3 831 40 Östersund
Besöksadress
Studentplan 3, Östersund

Stockholm
Postadress
Studentplan 3 831 40 Östersund
Besöksadress
Torsgatan 11, plan 4

Kontakt
010-447 44 00
info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se
Org. nr 202100-6164

Mot denna bakgrund studerade Tillväxtanalys under 2017–18 hinder och möjligheter för att attrahera internationellt rörlig och högkvalificerad arbetskraft till Sverige (Tillväxtanalys Rapport 2018:03). Ramprojektet omfattar flera delstudier där den tredje delstudien undersöker i vilken utsträckning och på vilket sätt svenska lärosäten bidrar till att attrahera internationella studenter och doktorander, samt i vilken utsträckning dessa stannar och arbetar i Sverige (Tillväxtanalys PM 2018:11). Delstudie fyra behandlar hur invandringen av högkvalificerad arbetskraft till Sverige ser ut (Tillväxtanalys PM 2018:14). Både delstudie tre och fyra innehåller intervjuer med lärosäten respektive företag för att få en förståelse för vilka hinder och möjligheter de upplever för att attrahera internationell kompetens.

Våra litteraturstudier visar att det görs jämförelsevis lite forskning i Sverige kring attraktion av internationella studenter och deras etablering på den svenska arbetsmarknaden. Bland annat behövs studier av ekonomiska och andra effekter av att inresande studenter och forskare stannar och arbetar i Sverige. Den här typen av studier skulle kunna användas för att ytterligare klargöra hur verkansfulla satsningar på lärosätena är för att attrahera högkvalificerad arbetskraft till näringslivet. Regeringen bör därför följa resultaten av lärosätenas internationaliseringsarbete.

Kännedomen om Sverige som kunskapsnation och kunskap om omvärlden: Avsnitt 3.6.1, 3.6.3, 3.6.4, 3.6.6, 3.6.7 och 3.6.8.

Tillväxtanalys instämmer till stora delar i utredningens analys av varför kännedomen om Sverige som kunskapsnation behöver främjas. Vi vill särskilt lyfta fram betydelsen av ett kompetensförsörjningsperspektiv, samt ett samverkans- och innovationsperspektiv, när uppdrag till lärosäten och statliga myndigheter utformas i syfte att stärka bilden av Sverige som kunskapsnation. Vi tillstyrker den övergripande inriktningen för utredningens förslag i avsnitt 3.6.1, 3.6.3, 3.6.4, 3.6.6 och 3.6.7. Men vi saknar konkreta förslag som lyfter fram näringslivets och arbetsmarknadens behov, samt samverkan med dess aktörer, som ett viktigt område i svenska lärosätens arbete med att attrahera internationell kompetens till svensk högre utbildning och forskning.

Ett sätt att tydliggöra kopplingen till kompetensförsörjningsbehoven på svensk arbetsmarknad är genom ett tillägg i 2 § punkt 3 i förslaget till förordning om ändring i förordningen (2015:152) med instruktion för Svenska institutet. Tillägget bör klargöra att samverkansuppdraget även syftar till att Svenska institutet ska informera om och marknadsföra sådana karriärmöjligheter på den svenska arbetsmarknaden som kan öppna sig med en svensk högre utbildning.

Samordning mellan myndigheter: Avsnitt 4.4

Tillväxtanalys instämmer i utredningens analys att lärosätenas internationaliseringsarbete förutsätter konstruktiv samverkan med det omgivande samhället och effektiv samordning mellan myndigheter i syfte att lösa nationella och globala utmaningar. Vi tillstyrker förslaget att inrätta en plattform för internationalisering och att utse närmast berörda myndighetschefer att utgöra en styrgrupp för plattformen.

Vi saknar dock ett tydligt kompetensförsörjningsperspektiv i beskrivningen av uppgifterna för plattformen, som mer uttryckligt lyfter fram näringslivets och arbetsmarknadens behov, samt vikten av samverkan med dess aktörer. Vi menar att det borde vara naturligt att statliga myndigheter och andra aktörer inom näringslivs- och arbetsmarknadsområdet ingår som parter i samverkansuppdraget, till exempel Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Landsting och Svenskt Näringsliv. Vi anser att regeringen därför bör överväga att än mer lyfta fram kompetensförsörjningsperspektivet i uppdraget, så att det blir tydligt att ett viktigt syfte med lärosätenas internationaliseringsarbete, och att attrahera utländska studenter och forskare till Sverige, är att bidra till näringslivets kompetensförsörjning.

Närmare motivering av vår inställning

Givet kompetensbristen i delar av svenskt näringsliv anser Tillväxtanalys att en tydlig svensk nationell strategi borde vara att andelen studenter och forskare som stannar i landet för att arbeta ska öka. I det avseendet är lärosätenas inriktning och arbetssätt för internationaliseringsarbetet en viktig faktor, bland annat när det gäller samverkan med det omgivande samhället.

Som vi har lyft i Tillväxtanalys PM 2018:11, som nämns ovan, är karriärmöjligheter en av de faktorer som har stor betydelse när presumtiva studenter väljer var de ska studera. I jämförelse med andra OECD-länder tenderar dock Sverige att ha en något mindre andel inresande studenter som stannar i landet efter avslutade studier för arbete inom svenskt näringsliv. En förklaring till detta kan vara att lärosätena inte har något uttalat uppdrag att arbeta strategiskt med att förbereda internationella studenter för den svenska arbetsmarknaden. En annan förklaring kan vara den relativt korta tid som studenter med godkända studier får stanna i Sverige för att söka arbete, en tid som regeringen nyligen har föreslagit ska utökas till nio månader (Ds 2018:37). I likhet med vad utredningen för fram i avsnitt 6.4.2 anser vi att längre uppehållstillstånd tid än de nio månader som är lägstanivån enligt direktivet skulle vara mer i linje med det som gäller i andra jämförbara länder.

Vår studie visar att endast ett par lärosäten har en tydlig strategi som syftar till att både attrahera internationella studenter och att få dem att stanna och arbeta i Sverige efter examen. Andra lärosäten beskriver att de har, eller håller på att utveckla, en strategi för att attrahera internationella studenter. Dessa strategier innefattar dock inte att få internationella studenter att stanna och arbeta i Sverige. När Tillväxtanalys intervjuade företrädare för svenska lärosäten efterfrågade flera av dem tydligare beskrivning av syftet med uppdraget att attrahera internationella studenter och forskare. Bland annat uttrycktes önskemål om att regeringen skulle tydliggöra huruvida syftet även är att de ska stanna i Sverige efter avslutade studier och forskningsprojekt.

Datum
2019-03-29

Dnr
2019/013

Möjliggör utvärdering av skattelättnaden för utländsk nyckelkompetens

Utredningen lyfter att den så kallade expertskatten¹ kan vara ett viktigt instrument för att attrahera internationell kompetens och att det finns stor anledning att jämföra det svenska systemet för expertskatt med andra konkurrerande länder.

Expertskatten innebär en möjlighet för vissa utländska experter och andra nyckelpersoner att under en treårsperiod betala lägre skatt på lön och andra ersättningar för arbete i Sverige. För att skapa förutsättningar för att ta fram underlag om hur väl expertskatten fyller sitt syfte anser Tillväxtanalys att regeringen bör överväga att ge Forskarskattenämnden i uppdrag att föra mer detaljerade register över skattelättnaden för utländska experter och nyckelkompetenser så att den kan följas upp och utvärderas.

I dag redovisas endast viss statistik över antalet ansökningar om att få skattelättnad för utländska experter och annan nyckelkompetens, liksom över Forskarskattenämndens beslut. Bristen på registerdata över personer som beviljats skattelättnad respektive fått avslag, samt uppgifter om arbetsgivare och yrke med mera försvårar utvärderingar av insatsen.

Riksdagens skatteutskott gjorde år 2014 en uppföljning av effekterna av de utvidgade expertskattereglerna som trädde i kraft 2012. Skatteutskottet framhåller att utvärderingen försvårades av att Forskarskattenämnden endast i begränsad utsträckning redovisar uppgifter om ansökningarna, som antal och utfallet av ansökningarna om skattelättnader. Utskottet hänvisar till exempelvis Danmark, vars redovisning är betydligt mer omfattande och där registerdata gjorts tillgängliga för utvärderingar. Utskottet menar att vore värdefullt om svenska registerdata kring expertskatten utvecklades och redovisade mer detaljer.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören. Analytiker Maria Nordin Skult har varit föredragande. Vid ärendets slutliga handläggning har även t.f. avdelningschefen Anne Kolmodin varit med.

Sonja Daltung
Generaldirektör

¹ 11 kap. 22–23 a §§ inkomstskattelagen (1999:1229).